

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**CURRICULUM PENTRU DISCIPLINA
OPȚIONALĂ**

EDUCAȚIE PENTRU MEDIA

(clasele VII-VIII)

Chișinău, 2018

Aprobat:

Proces-verbal nr. 17 din 10.05.2018 al Consiliului Național pentru Curriculum, Ordinul nr. 792 din 25.05.2018

ECHIPA DE LUCRU:

Loretta Handrabura, dr. în filologie, conf. univ., AIT

Natalia Grîu, consultant principal, MECC

Recenzenți:

1. **Olga Morozan**, drd., lector Universitatea din Nebraska, SUA
2. **Ecaterina Țarnă**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”
3. **Violina Bargan**, profesoară de informatică, GDS, IPLT „Gh. Asachi”, mun. Chișinău
4. **Mariana Ciobanu**, profesoară de informatică, GDS, OPLT „Gh. Asachi”, mun. Chișinău

CUPRINS

Introducere.....	4
I. Concepția didactică a disciplinei opționale.....	5
II. Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională.....	5
III. Competențe transdisciplinare prioritare pentru disciplina opțională.....	5
IV. Competențe specifice disciplinei opționale	6
V. Repartizarea temelor pe clase și unități de timp	7
VI. Subcompetențe, conținuturi, activități de învățare și evaluare	8
VII. Sugestii metodologice	11
VIII. Strategii de evaluare	13
Referințe bibliografice și resurse online	15

INTRODUCERE

Paradigma educațională a secolului XXI implică o responsabilizare asumată a tuturor actorilor educaționali în perspectiva racordării nevoilor de formare a elevilor la cerințele impuse de societatea informațională în care tehnologiile de informare și de comunicare (ITC) au substituit, în mare măsură, elementele învățământului tradițional. Spațiul media este, așa cum precizează Ioan Cerghit, cel de-al patrulea mediu esențial, după familie, școală și anturaj, care contribuie la construirea codului socio-cultural al copilului. Mai mult chiar, grație evoluțiilor noilor tehnologii și a valorizării unei noi generații de instrumente (Web 2.0), resursele media au devenit o parte indispensabilă și activă a procesului educațional. Impactul acestora se resimte în formarea și dezvoltarea personalității elevilor atât pe dimensiunea cognitivă (schimbarea imaginii despre lume), pe dimensiunea afectivă (modificarea sau crearea unor sentimente sau atitudini), cât și pe dimensiunea comportamentală (modificări ale felurilor în care acționează indivizii și fenomene de mobilizare socială).

Curriculumul pentru disciplina opțională *Educația pentru media*, propus pentru clasele VII-VIII din treapta gimnazială, este într-o continuitate logică cu cel din treapta primară și se integrează firesc în demersul instructiv-educativ complex, inter-pluri- și transdisciplinar al școlii de astăzi care trebuie:

- ✓ să dezvolte la elevi spiritul critic;
- ✓ să promoveze capacitatea de discernământ și de judecată față de un limbaj atât de echivoc cum este cel audio-vizual, să nu accepte fără un examen critic tot ceea ce citesc, ce aud, ce văd;
- ✓ să-i ajute pe educabili să-și însușească criteriile de apreciere, ierarhizare și selecție, de evaluare și sintetizare a tot ceea ce este calitativ din avalanșa informațională;
- ✓ să găsească mijloace și modalități prin care să contraargumenteze dorința tinerilor de a întrebuința informațiile în scopuri antisociale;
- ✓ să-i motiveze să-și dezvolte competența media în contextul efortului de autoeducație și educație pe tot parcursul vieții etc.

Această nouă educație vizează, prin urmare, formarea unei culturi media prin dezvoltarea continuă a capacității de valorificare culturală a informației furnizată de presă, radio, televiziune, internet etc., în condiții de diversificare și de individualizare, care solicită o evaluare pedagogică responsabilă, raportată la scara valorilor sociale. Competența media este definită de Comisia Europeană în *Agenda de la Paris*, adoptată de UNESCO în 2007, prin

capacitatea de acces, de analiză și de adoptare a unei gândiri și atitudini critice față de mass-media, utilizarea sunetului și imaginii pentru a comunica în diferite contexte.

Disciplina opțională *Educație pentru media* are menirea să transforme dependența tot mai mare de tehnologie și de socializare a elevilor în noi experiențe cognitive, oferind un sprijin pentru conceptualizarea cunoașterii, optimizarea relațiilor cu ceilalți, promovarea valorilor precum încrederea, demnitatea, echitatea, generozitatea, libertatea, spiritul comunitar. Totodată, cursul își propune nu doar să consolideze abilitățile de analiză, evaluare și raportare critică la mesajele transmise de media, ci să dezvolte și capacitatea de a crea produse media proprii, de a lua decizii și de a acționa în cunoștință de cauză cu responsabilitate și atitudine civică.

Administrarea disciplinei opționale *Educație pentru media*

Statutul disciplinei	Arii curriculare	Clasa	Nr. de unități de conținuturi	Nr. de ore pe an
Opțională	Educație socioumanistică Limbă și comunicare Arte și Tehnologii	cl. VII-VIII	4	35

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE

Scopul demersului didactic proiectat prin actualul curriculum este de a consolida gradul de înțelegere și utilizare rațională și creativă a media de către elev/ei, de a forma un cetățean-consumator și creator de media avizat și responsabil prin formarea competenței socioculturale de cunoaștere / înțelegere și apreciere a valorilor și normelor sociale transmise de media.

Procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei opționale *Educație pentru media* se va axa pe formarea următoarelor valori și atitudini: libertatea de expresie, libertatea opiniilor, relaționarea pozitivă și constructivă cu ceilalți, valorificarea optimă a potențialului intelectual al elevului/elevei în crearea produselor media, spiritul critic și de autoevaluare, evaluare reciprocă obiectivă.

II. COMPETENȚE-CHEIE PRIORITARE PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

- Competența de a învăța să înveți;
- Competențe sociale și civice;
- Competențe digitale;
- Competențe de comunicare în limba maternă;
- Competențe de comunicare în limbi străine;
- Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

III. COMPETENȚE TRANSDISCIPLINARE PRIORITARE PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

- Competențe de a interacționa constructiv cu oamenii din jur prin noile media;
- Competențe de utilizare a resurselor digitale destinate dezvoltării personale prin crearea de produse media;
- Competențe de a aplica abilitățile de bază integratoare, utilizând produse media în situațiile de învățare și comunicare eficientă cotidiană;
- Competențe de a respecta diversitatea dorințelor și posibilităților oamenilor, recunoașterea drepturilor persoanelor reprezentante ale diferitor culturi.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI OPȚIONALE

- Înțelegerea locului și rolului mediilor în dinamica societății contemporane;
- Valorificarea conținuturilor media utile pentru dezvoltarea personală;
- Dezvoltarea gândirii critice a elevului/elevei prin lectură și analiză obiectivă a informației media;
- Evaluarea mesajelor mediatică în baza propriilor experiențe, atitudini, păreri și valori;
- Utilizarea conștientă a tehnicilor de securizare și siguranță online;
- Crearea și distribuirea propriilor produse mediatică;
- Consolidarea relațiilor interpersonale prin valorificarea eficientă și adecvată a produselor media.

V. REPARTIZAREA TEMELOR PE CLASE ȘI UNITĂȚI DE TIMP

Clasa	Unități de învățare	Nr. de ore
VII-VIII	I. Media și educația pentru media	7

	II. Eu și informația media	8
	III. Consumatorul avizat și noile media	8
	IV. Creatorul de media în era digitală	12
	Total	35 ore

**VI. SUBCOMPETENȚE, CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI
EVALUARE RECOMANDATE**

Subcompetențe	Conținuturi	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
<p>1.1 Manifestarea interesului pentru sursele de informare, evoluția lor și deducerea aspectului pozitiv și educativ al acestora.</p> <p>1.2 Cunoașterea funcțiilor și a formelor de media.</p> <p>1.3 Delimitarea între comunicarea în masă și comunicarea interpersonală.</p> <p>1.4 Înțelegerea influenței media asupra vieții fiecărui cetățean.</p>	<p>I. Media și educația pentru media</p> <p>1-2 Mass-media – sursă de informare și formare. Evoluția mass-media.</p> <p>3 Mijloacele de comunicare în masă.</p> <p>4-5 Funcțiile mediilor.</p> <p>6-7 Biografia mea mediatică.</p>	<p><i>Exerciți de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - studiere a termenilor-cheie din domeniul mass-media; - descriere a mijloacelor de comunicare în masă cunoscute; - enumerare a surselor de informare accesate, analizate și evaluate critic; - relatare prin exemple proprii a informațiilor utilizate practic și creativ din mediile naționale și internaționale; - analiză și reflecție asupra propriilor experiențe mediatice pozitive și negative; - argumentare a necesității mediilor în viața de zi cu zi asupra dezvoltării personale. <p><i>Activități de evaluare:</i></p> <p>Proiect în perechi: Istoria și evoluția</p>

		<p>unui mijloc de comunicare în masă preferat.</p> <p>Fișă de autoevaluare.</p> <p>Proiect individual: Biografia mea mediatică.</p> <p>Portofoliul media.</p>
<p>2.1 Identificarea informației de calitate și a mesajelor, produselor care instigă la ură, dezbinare, violență sau și manipulează.</p> <p>2.2 Aplicarea algoritmului de elaborare/prezentare a unor produse media.</p> <p>2.3 Transpunerea unor situații reale sau preluate din media în produse și creații proprii (știre, publicitate, reclamă).</p> <p>2.4 Selectarea și analiza unor filme relevante pentru dezvoltarea personală.</p> <p>2.5 Exprimarea opiniilor și atitudinilor proprii față de conținuturile vizionate și receptate, precum și a modelelor de eroi.</p>	<p>II. Eu și informația media</p> <p>1 Informația media. Calitatea informației.</p> <p>2 Sursele de informare – mediile private și cele publice.</p> <p>3-4 Publicitatea, reclama, știrea.</p> <p>5 Rolul imaginii în transmiterea mesajului media.</p> <p>6-7 Cum receptez mesajul educativ al filmului artistic, documentar sau de animație.</p> <p>8 Evaluare sumativă: <i>Portofoliul meu media</i></p>	<p><i>Exerciții de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - analiză a elementelor componente ale unei informații; - comentare a mesajelor vizuale, scrise; - reflectare asupra canalelor personale de informații și examinare a calității, obiectivității diverselor surse de informare; - accesare, selectare a imaginilor; - argumentare a rolului imaginii în transmiterea mesajelor media; - elaborare a unei știri, a unui produs de publicitate și reclamă; - recunoaștere a mesajelor transmise prin intermediul filmului; - receptare a mesajului filmelor prin raportare la experiența personală și contextele din viața cotidiană; - identificare a modelelor de eroi în personajele din filme; - utilizare în propriile creații, produse a informațiilor și ideilor preluate din media. <p><i>Activități de evaluare:</i></p>

		<p>Sondajul de opinie.</p> <p>Fișe de lucru: Calitatea informației;</p> <p>Canalele de informare (presa independentă și cea publică, presa privată (comercială), agențiile de presă, presa independentă, platformele de socializare și Web 2.0, investigarea oamenilor)).</p> <p>Interviu audio sau video în perechi: Media & Eu & Tu</p>
<p>3.1 Cunoașterea regulilor de explorare rațională și responsabilă a mediilor ca activitate de recreare și informare.</p> <p>3.2 Analiza și interpretarea critică a produselor media.</p> <p>3.3 Utilizarea tehnicilor de securizare în mediul online în situațiile de grooming sau cyberbulling.</p> <p>3.4 Conștientizarea impactului negativ al explorării mediilor asupra sănătății.</p> <p>3.5 Asumarea unui</p>	<p>III. Consumatorul avizat și noile media</p> <p>1-2. Pericolul manipulării. Dependența în spațiul online. Fenomenul „troll” și „trolling”.</p> <p>3. Jocurile virtuale în viața adolescentului: limite și oportunități.</p> <p>4-5. Siguranța online și sănătatea digitală. Tehnici de securizare în mediul online.</p> <p>6-7. Forme de agresiune online – cyberbullyingul.</p> <p>8. Groomingul și pericolul abuzurilor sexuale în spațiul online.</p>	<p><i>Exerciții de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - selectare judicioasă a diferitor produse media (site-uri specializate, bloguri, jocuri virtuale, dicționare și enciclopedii online etc.); -recunoaștere a cazurilor de trolling în rețele sociale; - analiză a diferitor produse media (emisiuni TV, articole de ziar, spoturi electorale) prin identificarea indicilor de manipulare; - delimitare a indicilor de comportament care definesc situațiile de dependență în spațiul online; - memorare a tehnicilor de securizare în mediul virtual; -memorare a regulilor de protecție a sănătății fizice și mentale în timpul utilizării media; - control a mesajelor media accesate și utilizate; - aplicare a tehnicilor de securizare

<p>comportament responsabil în situațiile de manipulare sau dependență online.</p>		<p>online; - recunoaștere a situațiilor de cyberbullying; - proiectare responsabilă a activităților de consum mediatic.</p> <p><i>Activități de evaluare:</i> Chestionarul. Fișa de autoevaluare. Completarea portofoliului media.</p>
<p>4.1. Aplicarea tehnicilor de selectare a unor conținuturi media pentru documentare și relaționare constructivă cu semenii. 4.2 Utilizarea instrumentelor Web 2.0 în activități de învățare și odihnă. 4.3 Valorizarea rețelelor sociale în procesul de creare a produselor media. 4.4 Distribuirea produselor media în perspectiva promovării conștiente a unor valori colective și personale. 4.5 Conștientizarea impactului pozitiv al</p>	<p>IV. Creatorul de media în era digitală</p> <p>1. Sunt un cetățean digital! 2-3. Noile medii și site-urile pentru adolescenți. 4-5. Poșta personală și poșta clasei. Cultura comunicării în spațiul online. Neticheta. 6-7. Instrumentele Web 2.0 8-9. Platformele de socializare: Facebook și Instagram. Verificarea profilului de utilizator. 10-11. Arta fotografică. Fotojurnalismul. 12. Evaluarea sumativă.</p>	<p><i>Exerciții de:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identificare a oportunităților de învățare prin mijlocirea calculatorului; - elaborare a poștei personale și a poștei clasei; - memorare a tehnicilor de elaborare a unor produse media; - utilizare a instrumentelor Web 2.0 în crearea de produse; - verificare a propriului profil de Facebook sau Instagram; - elaborare a regulilor pentru neticheta clasei; - proiectare a activităților de consum mediatic de calitate; - elaborare a produselor fotografice; - elaborare de produse media cu conținut educațional; - distribuire de produse media.

explorării mediilor în formarea propriei personalități.	<i>Portofoliul meu media</i>	<i>Activități de evaluare:</i> Proiect de grup: Codul de reguli pentru utilizarea noilor medii. Galeria foto tematică. Chestionarul. Fișa de autoevaluare. Completarea portofoliului media.
---	------------------------------	---

VII. SUGESTII METODOLOGICE

Proiectarea-predarea-învățarea

Curriculumul la disciplina opțională *Educație pentru media* pentru clasele VII-VIII se va realiza prin utilizarea **Auxiliarului didactic pentru profesori și elevi**, care va fi elaborat și va include *Ghidul profesorului și Fișe didactice*. Cele patru module (*Media și educația pentru media, Eu și informația media, Consumatorul avizat și noile media, Creatorul de media în era digitală*) sunt corelate concentric din punct de vedere al gradului de complexitate și continuității, pentru a asigura formarea competențelor specifice disciplinei atât pentru elevul care este inițiat în educația pentru media (a beneficiat de formare și la ciclul primar sau alte curricula opționale din același domeniu), cât și pentru elevul care pentru prima va studia aceste conținuturi. Metodologia de predare se va axa pe abordarea integrată a conținuturilor, valorificând, în egală măsură, pre-achizițiile celor trei arii specifice (Educație socioumanistică, Limbă și comunicare, Artă și Tehnologii).

Având caracter informativ și formativ, disciplina *Educație pentru media* se axează pe situații concrete de învățare, cu exemple relevante din spațiul media (rețelele sociale, filme, reviste tipărite și online, articole de ziar, știri, interviuri, emisiuni televizate, captări audio și video, reportaje etc.), din mediul familial, social și cel școlar. Instrumentarul didactic utilizat va respecta paradigma socio-constructivistă și interactivă, în măsura în care elevul, subiect al propriei învățări, își construiește individual cunoștințele în interacțiune cu ceilalți. Astfel, curriculum opțional la disciplina *Educație pentru media* propune diversificarea formelor de activitate individuală, în perechi și în grup, acordându-se o atenție sporită exercițiilor de accesare și aplicare a resurselor media. Este important ca la fiecare unitate să fie proiectate activitățile practice în care se vor accesa surse media, se vor crea produse media, se vor

urmări filme, reportaje, studii de caz prin utilizarea resurselor multimedia. În corespundere cu exigențele impuse de *Standardele de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general*, acest deziderat presupune implicarea profesorului nu doar în calitate de utilizator a resurselor digitale, dar și în postura sa de creator de conținuturi educaționale digitale.

În acest context, instrumentarul didactic activ-participativ, inclusiv tehnicile de dezvoltate a gândirii critice, vor fi corelate, la nivelul fiecărei lecții, pe etapele-cadru ERRE: Evocare, Realizare a sensului, Reflecție și Extindere. Totodată, profesorul va respecta, la nivelul fiecărui modul, cei cinci pași obligatorii formării competenței media, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene: **Acces, Analiză, Creare, Reflecție și Acțiune**.

Accesul va presupune căutarea de informații relevante, accesarea diferitor surse utilizând instrumentele web. **Analiza** va implica interpretarea și evaluarea diferitor forme de mesaj prin întrebări deschise, cu centrare pe tehnicile gândirii critice (*6 De ce?, Cvintet, Explozia stelară, Agenda cu notițe paralele, Floarea de nufăr, Discuția de tip Panel, Graficul T, VAS, Presupunerea prin termeni etc.*). **Crearea** este al treilea pas în educația pentru media în cadrul căror profesorul îi va ghida pe elevi să elaboreze produse multimedia, texte, video, fotografii, filme, bloguri ș.a. La această etapă se va încuraja lucrul în echipe. **Reflecția** este etapa care se va construi pe achizițiile de acces, analiză și creare și în cadrul căreia profesorul va atrage atenția la impactul pe care produsele media îl au asupra elevilor în calitatea lor de consumatori și de creatori de produse media. La această etapă sunt recomandabile tehnicile precum: *Brainwriting, Pălăriile gânditoare, Metoda Frisco, Metoda Studiului de caz, Jurnalul dublu, Agenda cu notițe paralele, Graficul conceptual, Discuția de tip Panel, Dezbateră etc.* **Acțiunea** este ultimul pas care va presupune ieșirea din spațiul clasei în spațiul vieții prin motivarea elevilor să-și facă vocea auzită și să caute soluții la probleme reale din comunitate. Recomandăm organizarea proiectelor de grup sau individuale la această etapă, precum și inițierea activităților de voluntariat.

Avem certitudinea că această abordare îi va permite cadrului didactic să construiască un design constructivist al unității de învățare, încurajând elevul/a să observe critic diferite puncte de vedere asupra situației (punctul de vedere al agentului sau actorului media, punctul de vedere al comunității, punctul de vedere al colegilor/colegelor și punctul de vedere personal), să se centreze pe cel/cea ce se educă și pe activitatea sa de construire a cunoașterii, să manifeste interes și implicare, să caute informația, să se informeze, să analizeze, să compare, să evalueze, tratând critic informația, indiferent de sursa de proveniență a acesteia.

VIII. STRATEGII DE EVALUARE

Etapa evaluării va fi orientată spre motivarea elevului pentru consolidarea gradului de înțelegere și utilizare rațională a media, în calitatea sa de cetățean-consumator și creator de media avizat și responsabil. Evaluarea va fi centrată, de asemenea, pe tehnici și strategii didactice activ-participative, fapt ce va permite orientarea rezultatelor școlare spre latura metaformativă. Se va urmări ca prin evaluare să se poată observa achizițiile elevilor la nivel de atitudini, convingeri, conduite personale, mentalități produse la nivelul structurilor cognitive și afectiv-motivaționale.

În mod obligatoriu, se vor realiza evaluări sumative la sfârșitul fiecărui semestru. Acestea pot fi scrise, orale sau practice, astfel încât să asigure caracterul multifuncțional al evaluării și personalizarea acestui proces, în funcție de obiectivele urmărite. În mod special, încurajăm realizarea evaluărilor practice, întrucât considerăm că, în perspectiva evaluării competențelor specifice enunțate pentru această disciplină opțională, probele practice desfășurate prin utilizarea unor sarcini de lucru cu ajutorul computerului (teste online, poșta clasei etc.) va constitui o oportunitate pentru elevi. La finalul fiecărei unități tematice se va realiza câte un produs. Astfel, la nivelul fiecărei unități, elevii vor elabora individual sau în grup un produs care va demonstra evoluția gradului de înțelegere și utilizare rațională, creativă a media. Produsele elaborate vor fi evaluate în baza criteriilor stabilite și negociate împreună cu elevii, anunțate anticipat într-un limbaj accesibil și vor contribui la motivarea acestora pentru învățare conștientă și responsabilă. Aceste produse pot deveni parte a portofoliului media al elevului/elevei care poate fi realizat și în format digital. La sfârșitul cursului opțional acest portofoliul va reflecta achizițiile și etapele formării sale în calitate de consumator media avizat, însumând produsele elaborate individual sau în grup. Încurajăm realizarea evaluărilor practice, întrucât considerăm că, în perspectiva evaluării competențelor specifice enunțate pentru această disciplină opțională, utilizarea unor sarcini de lucru, precum și a evaluării realizate cu ajutorul computerului (teste online, poșta clasei etc.) va constitui o oportunitate.

În continuare, un aspect important este autoevaluarea care-l va determina pe elev/elevă să înțeleagă și să-și asume conștient rolul său social în calitate de consumator și producător de produse media. În acest context, utilizarea sondajelor de opinie, dezbaterile, interviurile, jocul didactic sau jurnalul reflexiv sunt tehnici recomandate care-l vor ajuta pe elev/elevă să-și dezvolte, într-o manieră personalizată, gândirea critică, să exprime opiniile și atitudinile. Recomandăm utilizarea chestionarelor de autoevaluare, precum și a fișei de autoevaluare,

care permit elevei/ului să-și observe propriul comportament în situații de învățare structurate cooperativ.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Documente normative:

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*. Chișinău, 2014, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324, art. nr. 634 din 24.10.2014.
2. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”*. Hotărârea guvernului Republicii Moldova nr. 944 din 14.11.2014. Publicat în Monitorul Oficial, nr. 345-351 din 21.11.2014.
3. *Standardele de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general*, aprobate prin ordinul Ministerului Educației nr. 862 din 07 septembrie 2015.

Referințe științifice și metodice:

1. Albulescu I. *Educația și mass-media. Comunicare și învățare în societatea informațională*. Cluj-Napoca: Dacia, 2003, p. 81-122.
2. Balaban D.- Cr. *PR, publicitate și new media*. București: Triton, 2009.
3. Balaban D. *Comunicare mediatică*. București: Triton, 2009
4. Bunescu Gh., Negreanu El. (coord.) *Educația informală și mass-media*. București: Institutul de Științe ale Educației, 2005.
5. Чельшева И. В. *Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности*. Научно-популярное издание. Таганрог: Изд-во Южного Федерального ун-та, 2008.
6. Cemortan R. *Comunicarea și mass-media*. Chișinău: Tipografia Reclama SA, 2006.
7. Charles Panati, *Cartea începuturilor*. Traducere Octav Ciucă, București: Orizonturi, 2004.
8. Coman M. *Introducere în sistemul mass-media*. Iași: Polirom, 2007.
9. Craia S. *Dictionar de Comunicare, Mass-Media și Știința Informării*. București: Meronia, 2008.
10. Cucuș C. *Informatizarea în educație. Aspecte ale virtualizării formării*. Iași: Polirom, 2006.
11. Cucu G. *Educația și mass media*. București: Licorna, 2000, p. 4-37.
12. Cuznețov L. *Etica educației familiale*. Chișinău: Editura ASEM, 2010.
13. *** *Dicționar de media*. Larousse. Editura Univers Enciclopedic Gold, 2005.
14. Decaigny Th. *Communication audio-visuelle et pedagogie*. Bruxelles-Paris: Labor-Nathan, 1976.
15. Drăgan I. *Media și violența*. În: Sociologie Românească vol. IV nr.2, 2006. București: Editura Asociația Română de Sociologie, Institutul Social Român și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială.
16. Dufoyer J. P. *Informatique, education et psychologie de l'enfant*, Paris: PUC, 1988.
17. Fedorov A. V. *Media Education and Media Literacy: Russian Point of View*. LAMBERT Academic Publishing, 2010.
18. Федоров А. В. *Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности*. М.: МОО «Информация для всех», 2014. 64 с.
19. Ficea B. *Tehnici de manipulare*. București: Nemira, 1997.
20. Guțu D. *New media*. București: Tritonic, 2007.

21. Guțu Vl. *Pedagogie*. Chișinău: CEP USM, 2013, p.144-168.
22. Hodge B., Tripp D. *Children and Television*. Cambridge: Polity Press, 1986.
23. Kellner D. *Cultura media*. Iași: Institutul European, 2001.
24. Masterman L., Mariet Fr. *Media Education in 1990's Europe. A Teacher's Guide*. Council of Europe Press, 1994.
25. Micaci Cr. I. *Educația și alfabetizarea media*. București: Galaxia Gutenberg, 2011.
26. Moeglin P. (coord.). *Industria educației și noile media*. Iași: Polirom, 2003.
27. Ribble M. *Digital Citizenship in School. Nine Elements All Students Should Know. Third Edition*, ISTE, 2015.
28. Rotaru I. *Educația pentru comunicare și mass-media*. Reșița: Editura Eftimie Murgu, 2009.
29. Rusu A. *Valențe educative ale comunicării mediatică*. Iași: Universitatea "Al.Ioan Cuza", 2004.
30. Schram W. *Noile mass-media: un studiu în sprijinul planificării educației*. București: EDP, 1979, p. 39-125.
31. Silverstone R. *Televiziunea în viața cotidiană*. Iași: Polirom, 1999.
32. Спичкин А. В. *Что такое медиаобразование: Книга для учителя*. Курган, 1999.
33. Sălcudean M. *New media, social media și jurnalismul actual*. București: Tritonic, 2015.
34. Stănciugelu I. *Măștile comunicării. De la etică la manipulare și înapoi*. București: Tritonic, 2012.
35. Sterian Mihaela. *Agresivitatea mediatică și personalitatea*. București: Paideia, 2004.
36. Țarină Ec. *Bazele comunicării*. Ediția a II-a. Chișinău: Prut Internațional, 2017.
37. Vasile A. *Mass media și gândire critică*. București: Tritonic, 2012.

Resurse online:

1. Bolboceanu A., Moroza O. *Intervenția psihologică în cazul dependenței de internet la copii: incursiuni metodologice de diagnostic și terapie*.
<https://drive.google.com/file/d/0Bz51GZJLEOVcQU9zVWw2OGF3b2c/view>
2. Drăgan J., Ștefănescu P. (coord.). Povară A., Velicu A. *Reprezentarea violenței televizuale și protecția copilului*. București: Vanemonde, 2009.
<http://cna.ro/IMG/pdf/Reprezentarea-violentei-1>
3. *Educația informală și mass-media*. Coordonatori: Gh. Bunescu, El. Negreanu. București: Institutul de Științe ale Educației, Laboratorul Teoria Educației, 2005.
<https://dorinpopa.files.wordpress.com/.../educatia-informala-si-mass-med...>
4. *Educația în domeniul mass-media în mediul digital*. Recomandarea, 2009.
http://europa.eu/legislation_summaries/inform
5. *European Parliament resolution of 16 December 2008 on media literacy in a digital world (2008/2129(INI))*. 16 December 2008 – Strasbourg.
6. *Ghidul pentru protecția copilului în mediul online*
http://mecc.gov.md/sites/default/files/itu_cop_-_ghid_copii_-_republica_moldova.pdf
7. *Ghidul de utilizare a internetului*
http://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_utilizare_internet_ron.pdf
8. *Медиаграмотность для школьников. Возможно образовать всю ...*
mediakritika.by/.../mediagramotnost-dlya-shkolnikov-vozmozhno-obrazovat-vsyu-be.....
9. *Media education. Recommendation of Council of Europe (2000)*.
10. Moroza O. *Asigurarea siguranței copiilor și tinerilor în spațiile virtuale prin prisma studiului politicilor publice de protecție socială*. Studiu de politici publice. Ch., 2018.

<https://www.soros.md/files/publications/documents/Lucrare-Siguran%C8%9Ba%20online-Olga%20Morozan%20PFI.pdf>

11. Morozan O. *Digital Deception: A Psycho-Social Phenomenon of Telling Lies Online*
<https://drive.google.com/file/d/0Bz51GZJLEOVccWxqYkRBaldiOW8/view?usp=sharing>
12. *Paris Agenda or 12 Recommendations for Media Education* (2007). Parliamentary Assembly, Council of Europe. Doc. 8753, June 6, 2000 (Совет Европы: Рекомендации Парламентской Ассамблеи по медиаобразованию (2000) Перевод на русский язык).
13. Rusu V. *Copii din Republica Moldova si(n)guri online? Studiul privind siguranța copiilor online*. Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La strada”, Ch. 2011, 93 p.
http://lastrada.md/publicatii/ebook/Siguranta_copiilor_pe_net.pdf
14. *Влияние средств массовой информации на воспитание подрастающего поколения*. <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=443951>.